

— Ենթասպայ Կապրիէլէ, դուք ձեր թնդանօթով կրա՛կ բացէք անմիջապէս...

— Ենթասպայ էտմոնտոյ, աչքէ անցուցէք ծանր ու թեթեւ զնդացիրներուն խմբակները...

— Ենթասպայ Միքէլէ, հսկեցէք ջորիներուն վրայ...

— Տեղակալ Վինչենցոյ, անլտանդ տեղ մը դա՛ք, ժայռի մը ետեւ...:

Սանտրոն է: Քսանեւթը տարեկան փոխ հրամանատարս, որ կուռի պահերուն դիտէ մնալ իր տեղը, անլերջ ծիւղով, երբեմն աւրելով բերանը, սակայն, դիտէ մնալ իր տեղը...:

Վայրկենապէս կուռ կը տաքնայ: Լեռներուն բարձունքներն եւ խորխորատներուն պարապուծիւնը ծանրօրէն կ'արձագանգեն թնդանօթներուն որոտն ու դրնդակներուն վայելներ: Ապստամբները չեն տեսնուիր. անոնք երբեք չեն տեսնուիր, սակայն կը զգացուին, եւ ինչպէս կը զգացուին...:

Առաջին վիրաւորները կը հասնին: Կը սկսիմ դործի: Հականետել եւ կապել... ներարկում... ապա դարձեալ ներարկում... հականետել եւ փաթթել:

Կը տեսնեմ, որ Ալպեան զինուորներուն աջ թեւը կը նահանջէ, ապա ձախ թեւը:

— Տեղակալ Վինչենցոյ, դուք ձեր տեղէն մի՛ շարժիք...

— Ենթասպայ Կապրիէլէ, դուք ձեր տեղէն մի՛ շարժիք...

— Ենթասպայ Ալֆոնսոյ, հեռախօսեցէք անմիջապէս Ալպեան Հրամանատարութեան, հաղորդեցէք որ... որ...

— Ենթասպայ էտմոնտոյ, զնդացիրները ձախակողմեան խճուղիին վրայ ուղղեցէք... կրա՛կ... կրա՛կ...

Քիչ վերջ կը սկսի մեր յառաջխաղացումը: Ապստամբները կը նահանջեն, միշտ կրակելով: Այս անգամ եւս պիտի աղատին, որովհետեւ իբրեւ թիկունք եւ օդնական ունին իրենց լեռները, ծործորներն ու հողը: Ի՞նչպէս կուռի աղբի մը հողին դէմ...:

Ժամը առաւօտեան տասն է: Վեց հրոսակներ դերի են ինկած: Ամէնն ալ յաղթանդամ են ու պիտոտ: Մեր առջեւն կը քալեն յաղթողներու նման: Գլուխները վեր:

Ռազմադաշտին վրայ կը հանգչին մեռելներն ու ծանր վիրաւորները:

— Տեղակալ Վինչենցոյ, հոս եկէք անմիջապէս. կը ճանչնա՞ք այս ապստամբը:

Շոճի մը բունին տակ կուրծքէն դարնուած Մոնթենեկրոցի մը կայ, որ երկար մաղեր ունի, ուսերուն վրայ իջնող, որ կապոյտ աչքեր ունի եւ նուրբ շրթունքներ, որ քսան տարեկանէ աւելի ըլլալու չէ...:

— Տեղակալ Վինչենցոյ, կը ճանչնա՞ք այս ապստամբը...

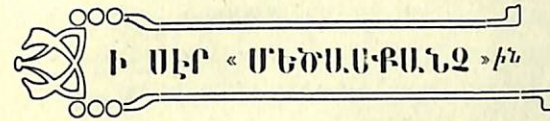
Քաթիւշան է... նշենիին տակի Քաթիւշան... ան՝ որ երբեք չէր բարեւեր դիւ, որ երբեք չէր բարեւեր իմ զինակից ընկերներս:

Գլուխը հակած է դէպի ձախ, աջ ձեռքին մօտ հրացանը:

Սանտրոն յուզուած է. յուզուած եմ նաեւ ես:

Երկուքս բարեւի կը կանգնինք Քաթիւշայի դիակին առջեւ, այն Քաթիւշային՝ որ երբեք չէր բարեւեր դիւ, որ երբեք չէր բարեւեր իմ զինակից ընկերներս...:

ԱՐԱՄԱՅԻՍ ՍՐԱՊԵԱՆ



ԱՒԱՂԵԼԻ ՎԻՃԱԿ ՄԸ

Կը մտնեմ վանքի ընթերցասրահը, ուր կարդով ու խնամքով դասաւորուած են օրուան թերթերը. հայ սփիւռքի արձագանգն է որ կը հնչէ Ս. Ղազարի մէջ: Հնդկաստանէն Քալիֆոռնիա, Պաղեստինէն Արժանթին, ամէն գաղութ կը շարունակէ ապրիլ հոս՝ իր լուրերով, տեղական հարցերով ու պայքարներով: Բայց իսկոյն այս բոլորին մէջէն աչքի կը զարնէ աւաղելի վիճակ մը, ուղղադրական խառնիճաղանձ մը, բարեկոնական խառնակութեան պէս, որ մտահոգիչ է անշուշտ:

Միթաբարական երեւոյթ մըն է, այո՛, կարգ մը թերթերու նախանձախնդրութիւնը մեր «Մեծասքանչ»ին հանդէպ. շնորհաւորելի է միշտ «Յուսարբ»ի, «Հայրենիք»ի, «Պաշար»ի, «Նայիրի»ի եւ ուրիշ սակաւթիւ թերթերու փոփոխական արարքները՝ ի նպաստ լեզուական մաքրութեան: Ատենէ մը ի վեր «Նայիրի»ն սիւնակ մըն ալ բացած է, «Արշակաւան» խորագրով, նման հարցերու իբր դատարան. բայց, ինչպէս ինքն ալ կը խոստովանի, կարգ մը թերթեր դժբախտաբար ամբողջովին Արշակաւաններ են (Գ. տարի, թիւ 9, էջ 5):

Միւս կողմէ, չեն պակսիր նաեւ անոնք, որ պաշտպանողական դրօշակին տակ՝ հինցած ու աւելորդ բանավէճերով սիւնակներ կը մրոտեն դեռ վերջերս ալ. օրինակ, թէ գրաբար բառը ո՞ր պէտք է դրել՝ կամ ո՞րով: Մինչ անդին հսկայ ուղտեր կ'ասպատակեն մեր գրական անդամները:

Անաչառ ըլլալու համար՝ ըսելու ենք որ մեր լաւագոյն կարծուած թերթերն ալ երբեմն սայթաքումներ կ'ունենան. այսպէս,

«Յառաջ»ի 1954, Դեկտ. 2-ի թիւին չորրորդ էջին վրայ դարձանքով կարդացի սա աղբը. «Յառաջի վարչութիւնը գրավանառութեամբ չգրադիր. ուղիղ ձեւն է չի գրադիր:

Նմանապէս «Նայիրի»ի փոխան - խմբագիրը, իր Գ. տարի, թ. 13ի ութերորդ էջին վրայ գետեղած մէկ աղբին մէջ՝ կը գրէ մեծատառ. Առանց եւ կանանց ամէն տեսակ նորոյթներ: Այդտեղ գրելու էր արանց, ու՞ր, որ կը նշանակէ այդ մարդոց. իսկ առանց ու՞ր՝ նախադրութիւն մըն է, որ կը նշանակէ sans: Ապահովաբար երկուքն ալ անուշադրութեան հետեւանք:

Աւաղելի այս վիճակին դարձան մը ճարելու նպատակով՝ սկիզբ կու տանք մեր ներկայ սիւնակներուն. հակիրճ տողերով պիտի ջանանք ներկայացնել հիւանդը եւ հարկ եղած դեղը. յաճախ լուր ախտաճանաչումն իսկ բաւարար պիտի ըլլայ:

ՀԵՐԱԿԼԵՍ

Պատմելիքս դիցարանութիւն չէ. ատիկա քաղուածօրէն կատարած է Մ. Յ. Շնորհաբեան իր «Պատանեկան Արձագանգ» ամսաթերթին մէջ (ԺԸ. տարի, թ. 9, էջ 267): Բայց ինչ որ ուշադրաւ է, յօդուածին վերնագիրն է, Հերֆիլէս, ու ստորեւ դրուած ծանօթութիւնը. այս անունին դասական ձեւը Հերակլէս է, սակայն նկատի ունենալով որ Հերֆիլէս ձեւը աւելի ընդհանրացած է, այս վերջին ձեւը գործածեցինք: Տարօրինակ մտածելակերպ...:

Այսպէսով ո՞ւր պիտի հասնի մեր օտարամոլութիւնը: Իսկ այն անունները, որոնք տարբեր կերպով կը հնչուին խոսակցիչն, Փրանսացիէն ու մանաւանդ անգլիացիէն, ի՞նչ ձեւով պիտի առնենք. որո՞ւ նախընտրութիւն պիտի տանք:

Երբ հինէն ի վեր կայ Հերակլէս ձեւը, պարտական ենք ատիկա գործածել. ստորեւ դրուելիք ծանօթութիւնն ալ, եթէ

հարկ է, թող բացատրե՝ թե՛ Հերակլես անունին եւրոպական ձեւն է Հերքիլես:

Ab uno disce omnes.

ԲԻԷՍ - ԿՐԱՎԻՒՌ

Առջեւս ունիմ «Սան» դրական հանդէսին վերջին թիւը (նոր շրջան, է. տարի, թիւ 1): Անկիւնի մը մէջ կը կարգամ. Հաւաքոյթի մը ընթացքին քատերագիր մը վերջին բիւտը կը կարդար (էջ 24): Լաւագոյն պիտի ըլլար՝ եթէ այդ բիւտը երբեք կարդացած չըլլար: Ամէն պարագայի, եթէ թատերագիրը հայ էր, անշուշտ կարդացածը բիւտ չէր. իսկ եթէ օտար էր՝ այն ատեն թատերագիրը չէր, այլ՝ dramaturge: Կերեւի թէ յարգոյ խմբագրին ուղղորդեցնէն վրիպեր է այս պարագան:

Տասնամէկ էջ անդին, ուրիշ այլանդակութիւն մը. կրավիւտ մը Ֆէքսի Գարագաշէն: Ներդրութիւն, սխալ չհասկնանք. այլանդակութիւնը՝ կրավիւտ բառին համար է: Խմբագիրը ձեռքին տակ բառարան մը չունի՞ որ երբեմն երբեմն թերթատէ:

ԻՆՓՁԻՆՔԻՆ - ԿՂԳԱՅ

«Սան»ի վերոյիշեալ թիւին մէջ Հաւաք տիտղոսով ոտանաւոր մը կայ (էջ 4). ձեռագիրը չուսանկարուած է, ի յարգանս իսթանպուլահայ արժէքաւոր բանաստեղծին: Լաւագոյն պիտի ըլլար, եթէ խմբագիրը այդ ծախսն ընելու տեղ՝ մատիտը հանէր ու լաւ մը սրբագրէր ոտանաւորը, միշտ ի յարգանս... բանաստեղծին: Արդարեւ, երկրորդ տողին վրայ կը կարդանք ինքզինքին: Ո՛րքան յիշատակներ կ'արթնցնէ այս բառը: Լուսահոգի Հ. Եփրեմ Ապրոյեան կոչած է զայն «չարաչար տանջուած դերամուս մը» (Բաղմավէպ, 1929, էջ 308. 1930, էջ 257). Իսկ Հ. Արսէն Ղազիկեան թէեւ սկզբունքով

թոյլատու եղած է ինքզինքին - ինքզինքէն ձեւերու կերարկումին, բայց կը խոստովանի որ ինք կը խորշի նման ձեւերէ, ու Կեդրոնականի իր աշակերտներուն ալ բացատրած է այդ ձեւերուն քերականօրէն սխալ ըլլալը, ինքզինք ձեւը վերապահելով մի միայն սեռի խնդրի պարագային, հարցական հոլով (Մի՛ գրէք... այլ գրեցէք, 1930, էջ 191-201):

Մեր բանաստեղծը Պոլսահայ ախտէն ալ բռնուած է, ու կը գրէ Կ'գգա՛ւմ, Կ'գգա՛ւմ: Իսկական բանաստեղծը կը գգայ առանց զեղջելու և տառը եւ առանց ապաթարցի: Դեռ 1953-ի ընթացքին երկար գրուեցաւ «Բաղմավէպ»ի մէջ այս մասին: Sapienti sat.

ՏՐՈՓԵԼ - ՔԱՆՈՒԱԾՔ

Տարեւերջ էր. մեր գրադարանի լրագիրներու բաժնին պաշտօնեան ծրարներ չինած՝ կը տեղաւորէր թերթերը, երբ խնդրեցի կապոյց մը. «Երկտասարդ հայուհի» ամսաթերթին է. տարին էր, թիւ 1-10:

Հետաքրքրութեամբ սկսայ կարդալ առաջին թիւին խմբագրականը. բայց չորրորդ տողին վրայ դիմացաւ ելաւ սրտատրոք բառը Բ-ով գրուած: Փորձերու սրբագրիչին ակնոցէն վրիպած, ըսի մտքէս, եւ ընթերցումս շարունակեցի: Յաջորդաբար հանդիպեցայ քալածք, նայածք բառերուն (էջ 3): Թերեւս անցեալ Յունուարին ներելի էր այդպէս գրել. բայց ազնիւ խմբագրուէին գիտնալու է որ նորոյթը արդէն իսկ փոխուած է, ու պէտք է գրել առաջուան պէս նայուածք, քալուածք: Բաղմավէպին վերջ՝ վ հնչումը կը ներկայացուի ու-ով. օրինակներ՝ աղուոր, զինուոր: Տարբեր է պարագան ի վերջացող բառերու սեռականին, ինչպէս՝ հոգի-հոգւոյ, եկեղեցի-եկեղեցւոյ. որոնց մէջ, արմատական ի տառն է, որ կարճ-

նալով կը դառնայ ւ (այսինքն՝ կէս ի), ու ներկայիս զեղծումով վ կը հնչուի:

Խմբագրականէն վերջ՝ յօդուած մը Հայկանոյ Մառքէն. եւ ծանուցում մը, խմբագրութեան կողմէ, շնորհակալութեան զգացումներով, որ կ'աւարտի սա բառերով. Սրտատրոք կը սպասեմք: Դարձեալ տնկուեցաւ այդ սրտատրոքը:

Տրոփել փ-ով կը գրուի՝ չեմ գիտեր՝ թէ արդեօք կիներու սիրտը Բ-ով կը տրոփէ:

ՍԻՆԵՄԱ - ԺԱՔԷԹ

Ահա նոյն ամսագրին երկրորդ թիւը. կողքին վրայ, ձախ կողմը, նկար մը կայ. նկարին տակ՝ երկու տող, երկու տող՝ երկու սխալով: Գրուի է. Սինեմայի հայ աստղ - Փետրոգ Գալփանեան. դուն ուղղէ՛ Գալփայեան:

Իսկ սինեման հայերէն չունի՞:

Այս տողերը գրելու պահուս՝ հասաւ «Զարթօնք» օրաթերթի ԺԸ. տարուան թ. 68ը (15 Դեկտ. 1954), որու երրորդ էջին վրայ վերնագիր մը կար. Սինեման եւ ֆաներոք դարը: Յօդուածն ալ կը սկսէր սա բառերով. Սինեման կը ներկայացնէ մեզի նաեւ պատմական փիլմեր: Եղա՞ւ ասիկա, պարո՞ն խմբագիր. հայերէն է աս, թէ միջազգային նոր լեզու մը: Զարմանալին ան է՝ որ հինգ սիւնակ անդին, նոյն էջին վրայ կը կարդանք մեծատառ՝ Շարժապատկեր. ու քանի մը տող վերջ՝ ժապաւեմ:

Եւ եղեւ պապանձումն Զաքարիայ:

Թղթատեցի դարձեալ «Ե. Հայուհին», միշտ հետաքրքրական յօդուածներու հետամուտ. անկեղծօրէն ըսեմ՝ որ նպատակս լեզուական թերացումներ փնտռել չէր. ու հասայ վեցերորդ թիւին մէջ (էջ 24) յօդուածի մը Ա. Զօպանեանի մասին: Աչքիս զարկաւ իսկոյն ժաֆէք բառը (էջ 26): Ինչո՞ւ այսքան թշնամութիւն բանկոն բա-

ռին դէմ. ի՞նչ յանցանք ունի խեղճը բառարանին մէջ բանտուած մնալու: Պիտի հարցնէք՝ թէ ուրիշ օտար բառեր ալ կային. ինչո՞ւ չէ, կային. զոր օրինակ՝ սնոպիզմ. չէ՞ որ Զօպանեանն ալ ատենօք օտար բառեր գործածելու մոլութենէն բռնուած էր:

«ՆԱՅԻՐԻ»Ի ՃԻՒԱՂԸ

Հաճոյքով կը կարդայի, «Նայիրի»ի մէջ (Գ. տարի, թիւ 8), «Համագրային»ի քսանեւհինգամեակին առթիւ տողուած խանդավառ զնահատական մը. յանկարծ աչքիս դիմաց ժայռի նման լեռնացաւ մատուցանած բառը. կատարեալ ճիւղ մը, այլանդակ հրէջ մը: Ու նկատել որ ատոր հեղինակն է բծախնդիր քննադատ մը՝ Պօղոս Սնապեան:

Ի՞նչ ընենք. Արշակաւանի ոստիկանապետը Ամերիկա կը գտնուի...:

Բայն է մատուցանեմ. որու ան յաւելուածը կ'անհետանայ կատարեալի մէջ (գրաբար), ու կ'ըլլայ մատուցի, որմէ՛ մատուցեալ, ու մեր աշխարհարարի մատուցածը: Բնական է ասիկա չփոթելու չէ մատչիմ - մատեայ - մատուցեալ բային հետ, որու փոխարէն աշխարհարար ունինք մօտեմամ - մօտեցայ - մօտեցած ձեւերը. իսկ նախորդին տեղ՝ կը գործածենք ներկայացնել բայը. (Մատուցանէին նմա մանկտի - մանուկներ կը ներկայացնէին անոր):

Կատարեալը մատուցանեցի չէ, որ անցեալ դերբայը մատուցանած ըլլար:

Եթէ աշխարհարարի մէջ ասկէ վերջ պիտի ըսենք մատուցանեցի - մատուցանած, ըստ Պ. Սնապեանի քերականութեան, այն ատեն՝ պէտք էնք ըսել նաեւ գեկուցանեցի - գեկուցանած, հատուցանեցի - հատուցանած, յարուցանեցի - յարուցանած. ու նաեւ զիջանեցի - զիջանած, բեկանեցի - բեկանած, ուսանեցի - ուսա-

նած: Ասոնք բոլորն ալ քերականական ճիւղներ են, եւ թոյլատրուած (եթէ կարելի է այսպէս ըսել) թերեւս ուսման, բայց աններելի՝ դրաւէտին համար, որ կտորիկ մը դրաւար գիտնալու է՝ նման սխալներ չզործելու համար:

Ճիշտ է որ աշխատարանիս կը հեռանայ դրաւարի օրէնքներէն. այսպէս դրաւարի հանգչիւմ – հանգեայ – հանգուցեայ բայը, արդի լեզուին մէջ եղեր է՝ հանգչիւմ – հանգչեցայ – հանգչած, պահելով չ յաւելուածը, կարծէք իբր արմատական զիր: Նմանապէս մեղանչեմ – մեղայ – մեղուցեայ բայը դարձեր է մեղանչեմ – մեղանչեցի – մեղանչած են: Իսկ քոչիւմ, փախչիւմ տակաւին չափով մը կը հետեւին դրաւարին, ու կ'ըլլան քոչայ – փախայ (դրաւար՝ քոչայ – փախեայ): Բայց այս պարագաները թոյլ չեն տար որ մենք ուղածնուս պէս վարուինք աշխարհաբարի բայերուն հետ, նոյնացնելով ամէն ինչ:

Մօտենալով մեր խնդրին, նկատելի է նաեւ թէ ինչպէս աշխարհաբարիս կ'ընդունենք որ կարճեցուցեր է դրաւարի ունցանք վերջաւորութիւնները. այսպէս,

դարձուցանեմ – դարձնեմ
զօրացուցանեմ – զօրացնեմ
փախուցանեմ – փախցնեմ
նստուցանեմ – նստցնեմ

Ասոնց նման հատուցանեմ ձեւն ալ եղեր է հաւցնեմ, բայց նաեւ ուրիշ նշանակութիւն է առեր:

Երբեմն ալ բոլորովին թողուած են զրաւար ձեւերը ու հոմանիշ բայեր սրղեզրուած. ահա կարճ ցանկ մը նմանօրինակ փոխարինումներու.

գեկուցանեմ – իմացնեմ
խափուցանեմ – մարեմ
կափուցանեմ – փակեմ

զգեցուցանեմ – հագցնեմ
արբուցանեմ – խմցնեմ
ուսուցանեմ – սորվեցնեմ

Անփոփոխ մնացեր են տակաւին քանի մը հատ միայն դործածական, եւ ատոնց զլիսաւորներն են հատուցանեմ, մատուցանեմ. ասոնց տեղ՝ դործածելու ենք վնարել կամ փոխարինել, նուիրել կամ ներկայացնել բայերը, որպէսզի խոստովինք նաեւ կատարելի եզ. գ. դէմքին՝ հատոյց – մատոյց ձեւերէն, որոնք արդի ականջներուն այլեւս խորթ կը հնչեն եւ անախորթ: Արեւելահայեր հատուցեց եւ մատուցեց ձեւերով հարցը լուծեր է:

Իբրեւ եղրակացութիւն՝ թուենք քանի մը դործածական պարագաներ. Ա. Ա...ը Ս. Պատարագ մատոյց. այսպէս կը գրեն մեր թերթերէն շատերը, փախչելու համար մատուցանեց ճիւղին ձեռքէն: Լաւագոյն պիտի չըլլա՞ր ըսել պարագայէս՝ պատարագեց, կամ Ս. Պատարագի արարողութիւնը կատարեց, կամ լաւ եւս՝ Ս. Պատարագը նուիրագործեց:

Ուրիշ պարագայ մը. հանդէսին նախագահը իր յարգանքի տրիտուրը մատոյց յոբելեարին: Լաւագոյն է ըսել՝ իր յարգանքի տրիտուրը ներկայացուց:

Վերջին պարագայ մըն ալ. մատուցած ծառայութիւնը վարձատրուեցաւ. լաւագոյն է ըսել՝ կատարած ծառայութիւնը վարձատրուեցաւ:

Իսկ հատուցանել բային տեղ, ինչպէս ըսինք, պիտի դործածենք մերթ վնարել (պարտքը), մերթ փոխարինել (պատճառած վնասները), իմաստին համաձայն:

Կը յուսամ թէ այսպէսով մեր յարգանքի բաժինը ներկայացուցած մ'ըլլանք մատուցանեմ – հատուցանեմ բայերուն:

Հ. ՆԵՐՍԷՍ ՏԷՐ ՆԵՐՍԷՍԵԱՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԱՅՅԵԼՈՒՆԵՐ Ի Ս. ՂԱԶԱՐ

1887

Յուլիս	16	Երուանդ Հոգոցեան, Պոլիս	Մայիս	1	Համարձում Մ. Յարութիւն, Սիւրիս-արէ
	18	Արքաճամ Մ. Տէր Յակոբեան, Պարտիզակցի		24	Յակոբ Գ. Մըմբրեան – վաճառական, Մանչէսթըր
	19	Յարութիւն Մալեանց, Գանձակցի			Գրիգոր Ս. Սիմօնաքեան, Զմիռնիացի – դասաւանդ տաճկերէնի այժմ ի Մ. Ռ. վարժարանի
	25	Պաշտուար Բաճարեանց ըփ. Ծուլեցի	Յունիս	7	Անթուան Բրէժի եւ Տիկին Միներով, Աղեքսանդրիա
Օգոստ.	3	Հայր Սարգիս Վ. Եղբակեան, Շահ-նազարցի, Միտան Անտոնեան Գանձիկ Էքսերճեան, Պոթրն	Յուլիս	4	Յովսէփ Մ. Անթուան, Ալ. Մ. Ռ. վարժարանի, Պիլէճիկցի
	17	Խ. Մ. Կարա-Մարգար. Բագու, Խրբիմցի			Պ. Երուանդեան, Ալ. Մ. Ռ. վրժ. ի
	24	Յովհաննէս Վ. Մուրաթեան, Տիգրանակերպի		15	Ալեքս Գաղկեան
Սեպտ.	10	Միլտիէ Արքաճամ Մեսրոպ Եւստակեան, Բաթմալի			Պօղոս Գարթնեան
	12	Յովհաննէս Վ. Արիկեան, Կ. Պօլսեցի			Արթուր Հիւրմուրեան
Հոկտ.	20	Օննիկ Տիգրէկեան, Պօլսեցի			Երուանդ Գաղանճեան
		Միքայէլ Քլօմիւրճեան, Պօլսեցի			Պօլսեցի
Դեկտ.	2	Ղուկաս Ավետիսեան Ժողովրդավար, Պաշտուար			Ստեփան Եղիազարեան
		Ստեփան Վերլար – վաճառական			Տրապիզոնցի
		Երանոս Պոկոսան – Դեղագործ, Դրանսիականի			Յակոբ Աստուրեան
	9	Պաշտուար Յ. Մուրաթեան, Կ. Պօլսեցի			Տրապիզոնցի
					Պետրոս Քլէճեան
					Եղիազարեան
Յունիս	2	Յակոբ Մանուէլ Մովսիսեան, Պարագուրի	Օգոստ.	6	Արշակ Ֆէթիսեան. ուսանող նկարիչ, Տրապիզոնցի
		Eftim J. Bakerdjef, Պարագուրի			Նիկողայոս Փիթոյեանց
		Բժիշկ Լուսի Մէլիքեանց			Աղեքսանդր Փիթոյեանց
		Զատիկ եւ Հովհաննէս Բօրովիչ, Վիեննա			Անտոնա Փիթոյեանց
Փետր.	8	Կրպ. Վ. Աստուան Եպս. Աստուայ Պետրոս Վ. Տէրիճեան			Louise Pitoanz
		Յովսէփ Վ. Պաշտուարեան			Էլիզապէթ Փիթոյեանց
Ապրիլ	4	Գրիգոր Պաշտուար, Մոսկուա			Ամալիա Փիթոյեանց
		Յուլիոս Վերլար – Երկրատէր, Հունգարիա			Սոֆիա Փիթոյեանց
	25	Յովհաննէս Նեմրուդեան, Ռոստոմոցի			Գէորգ Փիթոյեանց
			Հոկտ.	15	Գրիգորի Ֆանճեանց
				18	Ղազարոս Ղազիկեան, Պարտիզակցի
				21	Երուանդ Նաճարեան, Տրապիզոն
				25	Մէհրուպ Գ. Մըմբրեան
					Բուզանդ Մըմբրեան
					Յակոբ Գ. Մըմբրեան
Նոյ.	9	Եղիազարէթ Ազադեանեանց, Աստուր-ճան			Էկատարինէ Ազադեանեանց
				11	Պօղոս Ազանուրեան
					Տիկին Վերլարեանց Ազանուրեան
Դեկտ.	5	Պաշտուար Միլիթարեան, Կարնեցի			

